

Līvli

KK

Nr.2.

1935.ā.

Aigakēra "Līvli" ulzāndamist tygub

"Akateeminen Heimoklubi" Helsinkis.

Jūli.

Inda 10 sant.

Vīdōz aigast.

Matt, 7,15-23.

Voidagid ēntsta lōigaprofetist, kis tād jūr tulbōd lam-bōd ēdmis, aga sizald āt mūrdajid sudud. Nānt vīlakazzōst um täddōn nēdi tundōmōst; Kas vōib vīnōmāridi kuorrō ērskist ja vī-gōmāridi dadzist? Neiž kāndab jegayks jōva pū jōvvō vīlakazzō, aga mārgōn pū kāndab ābjōvvō vīlakazzō. Jōva pū āb vōi ābjōvdī vīlakazidi kandō, aga mārgōn pū kāndab ābjōvvō vīlakazzō. Jegayks pū, mis āb kānda jōvvō vīlakazzō sāb māzō rađlōtōt ja tullō eitōt. Siepierast um nānt vīlakazzōst täddōn nēdi tundōmōst. Āb amēd, kis min pāl kītōbōd, Izand, Izand, lābōd sizzōl touvōd valdō, aga kis tiebōd min iza tāmīz pierrō, kis um touvis. Sie pāvan rōkandōbōd pāgīnd min pāl: Izand, Izand, kas mēg āb ūom sin nims jeddōpē-din kītōnd, ja sin nims kurdi ulzō ajjōnd ja sin nims pāgiņ vegiži työdi tiend? Ja siz ma kītōb nāntōn: Ma āb ūo tēdi mittōkunagid tundōn, ligid min jūst jara tēg tīgliz tyō tējid.

Meld: Kad es nāksu, kur tie dzīvo..

Ku ma tulab kōrd nānt jūrō,
Touvō jelamizō sūrō,
Jumaltō, kis armastōbōd,
Engōld ūni ouvōstōbōd,
Siz līb riem set yd,
Mittō midagid,
Mis ka pūtōks, mēg āb nāmō,
Jumal jedsō vonzist kāmō,
Siz līb riem set yd.
Ku mēg sāmō touvō kuoddō,
Siz āb tundōm emīn puoddō,
Jumalt, riemlist, tiennō tamō,
Loulōs tānda kītōm sāmō;
Halleluja kil
Ama touvō yl
Kāltōb līb, ku'm puoigō andōn
Kis um mād jedst pattō kandōn
Ja lānd touvō sil'.
Jumal ūonōz taptōb andtōt,
Kien pāl ama pat sai pandōt,
Kis mād jedst sai rištō rabdōt,
Sylizōks mād jedstō tabdōt,
Ouvōstōt ni sāb;
Jegayks sāl tāb
Kitō tānda, kis ents vierkōks
Mēdi pāstōn, tiend um tierrōks,
Se ni kītōt sāb.

Louldōt sāb ka Pyvan Vaimōn,
Kis um ābējōn Jezus aimōn
Mēdi amēdi jūrō vīdō,
Jumal nōvvō andōn siđō,
Tāmmōn lōlabōd,
Tānda tiennōbōd
Ne, kis attō Jumal jedsō,
Pīlōbōd sāl jōvas kädsō,
Ne tām' lōlabōd.

Amad pūtōkst lībōd kaddōnd,
Amad vigad mēsti saddōnd;
Engōldōks sāl ydsō susō
Lōlam, pīlōs Jumal jūsō:
Pyva Jumal ūod,
Pyva Jumal ūod!
Kandlad killōbōd siz killōs,
Amad lōlabōd sāl pīlōs:
Pyva Jumal ūod!

Letķiel pierrō.

Letmā ja rāndalist.

1934.ā. liedōkū 15. kūpāva um kandōn mād māl ūd vāim. Let-rov jūodiji dr.K.Ulmanis giņtiz ulz partijōd vija ja āndiz mād izamān armō, nēme jiegayks vōib ni jōvist epts tyōdō tiedō ja epts izamān palkō.

Ka minoritatōd jielamizō pal-dip um tuodōt parami ūg. Um kaddōn āndiltimi vālikstōks tyg-rā ymmār, missōst ne, kis volpō ābuigijist ja tiedistō ležgōlim sādō, vōtistō, mits set vōistō. Līvlistōn nānt minoritatōdōks iz ūo mittō midagid kubbist ja ka paldip nēdi nēsti lagtub sūr vait. Līvōd volmi Lētmāl vōl ja um iżsuglimi.

Pigataga amad mād mā minoritatōd at sizzōl tullid. Rāndalist nēsti jagub fakt, ku ne āb ūot sellist. Ne voltō Lētmāl juba jied letlizi. Se um sūr vait ja siest um ka vait, ku mēg tazantōm (sādlō, salīdzināt, vergleichen-t.) līvlist ja mingiz mū minoritat tundimist Lētmā vastō. Līvōdōn Lētmā um ama, ta um nānt izamā, syndimā, kījod, etc, ja as ne sie-da kītōbōd, siz sienum usktōb gimant. Nāntōn juba āb ūo, nēme saksadōn ja munton, mingi mū izamā mūskuskis māilmas.

Sīmōd, mis rāndaliži sidabōd Letmā jūr āt vanad ja vizad. Se mā um nānt izaizad mā, kus āmīsi izaizad kālmad pīlōbōd. Se mā um kastōt nānt kypdīlōdōks, igkōks ja vierkōks. Letmā um rā-

dalistōn ārmaz, siest ta um nāntōn ai nagi, mis ne vōibōd nimtō eptš mākōks.

Ārmastōks Letmā vastō sidab kubbō līvliži letlistōks, missōst nēdi lagtub set kēl. Aga se ka um selli piški vībtōks Letmā kaks vannō velidrov vailō, ku sieda āb volks ižkiz miksmōks panmōst. Ab ūo ju līvlist, kis āb muoistaks letkielēdō!

Ku līvlist tābōd eptš vailō ents jemakieldō ylz piddō, yl sie vōib jegayks set eristōd vōlda, siest, kis āb ovvōst eptš rov ja eptš jiemakieldō, se āb ovvōst ka eptš jiemmō ja tāpjist. Selli risting āb vōi vōlda ka jōva allinika eptš iza- man, siest tämmōn āb ūo viissō allist. Ta saggōld kierub, neki tūl pugub, ja sellist rovd pāgiņst tulbōd ne, kien mittō midagid āb ūo pyva, ne, kis yl lātsōd sūrmō mybōd āb set eptš izamā, aga iž eptš veļ ja naiz. Sellist rouvz āb kōlbōt mittō kuskiz ja ka Letmān sellizi alliznikidi āb ūo vajag.

Līvōrov kūož um letlist kylgs, siest letlist grumanikad at neifz līvōd grumanikad ja letlist sōbrad at ka līvōd sōbrad. Se āb ūo nei set rovd kubbō jielamizōs, aga ka mūsi mād vālikstōks sizalizis azis.

Vaba Letmā um andōn mād- dōn vōimist mād ūdtō kazamt skūolō sātō, laz ta sāg opatō jūr. Ta um ka andōn mād laps- tōn vōimist eptš jiemakieldō skūols oppō. Meg vōim eptš kiel- kōks rāntidi ja aigakēridi ulz andō, neifz ka pyvdi piddō ja Jumal sōnnō kūlō. Kas sieda meg vōiksmō lūotō krievōd ja sak- sad vālikstōksti sādō? Ma mōt- lub, āb.

Letmā um māddōn jiennō an- dōn, aga ta kyzub mesti ka maksō. Māddōn um äbtimōst tānda kaitso ja viissō ja knassō tiedō, laz ta vōig kougim jiel- lō, kazzō ja ēdriksō. Sieda meg vōim tiedō, mād valdas patrio- tilist jiengō ja kulturt ka- zantōs. Laz ama läk paramstiz jieeddō pedin, siz māddōn um liedamist kubbist riekkō mād letlist uštobōdōks. Neifz um ūoltamist, laz kaddōg ama āb- muoistamā, mingiz el̄k um kōr- diņ killōn iž mād sugud sār- list ja piippōd kārandōd sa- pīz. Sieda mesti kyzub āiga, missōs meg jielam ja sieda kyzub mesti ka mād eptš ja mād izamā jōvam.

Y.

Āb kritik, aga kyzzimi.

Tāmnaigastliz "Līvliz" l.

n-rōs vol kēra yl P.Damberg tuoimōs ulz tund lugdōbrāntō. Rāntōz um tuodstiz knas, set zāl um, ku tāms yl amad um jieraundōt mād amad tōvrōz i- zamā - Letmā. Interessant volks tām tuoimijiz sēltami, mik- pierast ja kui se um suggōn.

L.Rudzītis.

1935 aigastōs
23 jūni kū pāvan
kiela puolriek kād tuoistōnōks
yozō.

Armzistiz kiliz tegiž täm- dōn rāndakēl, kyl lōlis, kyl deklamatsijis, kyl ka ents vail rōkandōs. Jānādōg pyvad vol tiend tegiž "Līvōd Yt", ja kierdist Lielirbe kyla lōlajid tuoit mād- dōn riemō lōlōdōks ja dekla- matsijidōks.

Ku yl ama sydamōst tiennōs, kēratiji mingiz sōna rōkandōb yl tāmnaigastiz lōlamiz, sīz, armōd īranikad, algid pidagid sie mingiz kritikōks. Nānt jūs, kis midagid tīebōd, vigdi lieviō, um kievam aza. Leb ents litiz kē- ra ma tāks set ka ents puolst tāddōn abbōl tūlda tād knas- sōs tyōs.

Riemkōks um tapartōmōst, ku ylylip lōlami kiliz parimstiz, kui mūlip, mis nägtōb progressō tyōs. Tonatsij vol pudi, ja ab- mādlōs pīenidi vigdi, neme nägtōksōs ezmizōs louls, kus 11, 12 ja 13 taktis si-bekar azmōl vol lōlamōst si-bemol, ma tāks lōlamiz jūodijiz tādōlpānmiz kie- rō dynamik pāl, mis vol vajagi ja missōn volks parimizōn samōst.

Tādōl pandōb vol ka se, ku mēg kūlizmō ūtō loulō killōm. "Kurmā loul" komponist pidab ēntsta salas, aga mēg lūotōm, ku se āb li tām perri tyō ja ku ka jeddōpēdi mēg sām kūldō lōlidi "Ābtieutōb" varan- dōksōst ja sām ka "Kurmā loul- kōks" emip tuntōbōdōks.

Sōnad volt vōttōt tubamul- lizōst "Rāndakiel algarāntōst".

M.

Jāppāvan Irail.

Jāppāvan līvlist volt kubbō tund Irail, lōlam, ents rov ār- pīs ēdōnd. Lōlam ja lōlōd volt knassōd, ka deklamatsijēd, missōst minnōn ama emip volt miel pier- rō: "Piški pīla" ja "Rikaz rānda". Se ni tykkiz volks vond jōvist ja knasist, aga mingist ne līv-

list siz āt, ku ne jembit āb uot lõlamiz jūs? Siz ne āt pi-ga jara unnoñd, ku ne āt līv-list ja siz ābūt āb kūl nē-di rōkandōm rāndakieldō. Yks ja tuo i rōkandōb kyl ka, aga se um veitō. Ents rov arniz ne kyl āt ēntsta ēdtōnd, aga ents rov kieldō ne ka sie pā-van āb rōkandōt. Až ni kougn̄d um tund mingi vōrōz rīsting ka pyvad pāl, siz se, kūlōs nedī rōkandōm, mittōsuggō āb sā aru miks pierast ne lōlabōd lōlidi letkielnikadōn vōrōs kieks.

Tēg juodijid "Līvōd Ūts", ja munt amad, kas āb ūo aiga rāz tagan mōtlō yl sie, ku līvlist kubbō tund ents vail ka rōkandōkst ents īnakieldō, ja kas se āb ūo "Līvōd Ūt" yksainagi puoi, yllō piddō rāndakiel?

Tulkerg.

Letlist yl līvōd.

Letlist konversatsij sōna-rāntōz "Latviesu konversācijas vārdnīca", kien tuoimijist at profesorōd A.Švābe, A.Bumānis ja K.Dislers, um painōn epts 91. ja 92. keratōksōs interessantidi kēridi yl līvōd tīedtōks (vēsture), antropologij, kylad, folklor mītologij, literātur, kiel, j.n.k. Kērad at tāvzīntōd 14 bildādōks ja 2 kartōdōks. Yl ama kēradōn yl līvōd sōnarāntōs āt andtōt 29 liedpūoldō. Jiegayks, kis nedī lugub, sāb jōvvō ja objek-tīvō informātsijō mād rovst. Vōib lūotō, ku ni tīedami yl līvōrov mād māl parandub, siest sōnarāntōz um kädrāntōz jiega yd intelligent rīstingōn.

Y.

Pidam yllō jemakiel.

Pidam yllō jemakiel,
Nuord ja vanad, amad;
Pidam virgsō meg ents mīel,
Kui munt rovvōd amad.

Pidam ouvsō jemakiel
Nei, kui izad teitō,
Piddōs sydamis tām yōl,
Līvlistōks ne eitō.

P.Kōnkamāg.

Kōlm muzkāntō.

(lopandōks).

Aga pūndar ābjōvad mōtkōd jeksist jara. Vondzi nuormiez vōi-liz yl yied sovaks, lainōd ja-gist entsta yldin ja eit paikōl, ja pūndar astiz ezmi yl joug. Ku ta vol sānd tuoizō kuoltō,

jūoksiz vež tām tagan tegiz kubbō, ja nuormiez ja tām knās brūt pilist voidtōt siela pūol. Siz ne viskist yl joug vanamien tām abbōnd, aga sova ne ist āndat, algō ābjōva syndōks mittō kunagist vōigō tūlda nānt valdō.

Vondzi pār leks ni nīnō tāgiž ja jeliz sāl set arms ja ārmakstōksōs yd. Aga ne tuoist kaks kiltijid vodlist tyjald ents kuolmōnt seltsmie tagiztulmiz pāl, ja ku ne yl tām mittō midagist ist sāt kultō, rōkandist ne ytōluggō: "Ta um lānd līltam", sents kunts siest sugiz selli kitimi až mingi vol lānd midagist yrgōm ja iz tul tāgiž. G.

"Līvōd Ūt" lōlajid
kuor Sārmāl kylas.

Juba lānds aigastōs vol Ūt lōlajistōn kutsimi "Torgu lašlu ja muuzikaselts" pūolstō, kādō kyllō nānt kylaskēmiz vastō, mis ne teitō lānds aigastōs Jāns Ūt pyvad aigal.

Pūolpāvan 6 julijs vol a-ma rānda kylis mōtlōtōt set lājadōks nustō yl mier Sārmāl sersōm, aga ūonzuol pāvvō aiga sugid iz ūo nei vaga ku vä-kist motorlājadōks puritimi vōiž kievamstiz ja mielpierast sādōt tīedō, ka vaildō sadiz zāgarip vīmō. Sīegid pierast Lielirbō kyla lolajist ja ūt azad juodijist, teitō ama valmōks luo-tōs ku ūdōg vastō tul ieb louglizōks, mis ka vondzistiz nei tul tāudkōks. Tul, ja vīmō mis sadiz rāndast jara lēmiz aigal, pūolstōmiera lopiz ja yrgiz vaga lem pāvalikizōks, tīedsō amad kūjaks ja andōs knas pūolpāva ūdōg.

Juba kougn̄d tul nādōb ku "Monto" sīlda pālō māgstō jūok-sōbōd kubbō sugud, vastō vōta-jist. Sānōd sīlda jūrō ūpikst 4 motor lājaks kus ezmīz pāl vol Lielirbe lōlajist ja tour pūgijist, tournikad pūgist mar-sō mis motor yōldkōks kubbō tei ūzsuglimiz loul. Ku motorōd ja tournikad eit vagiž sīlda pāl ūrgist pūgō marsō Torgu veggi tourōd kuor. Pierrō sieda kiliz ma sīlda koutō ymmar 400 rīsting: "Olgu tervitut", "sveiks", "lai dzīvo"! Kien vastō lājadōks tūlijid pant vāstō sellist entsōd sōnadōks. Siz, sīlda pāl, kādud pīkstimi ja tuntōbōd tagan kyzzimi. Väggō zāl, ku kūodōn līvlist nūordi ilm kuorō vol veitō

siegas. Kas nēdi ama kievamstiz vol piski tūl ja rāz vīmō ja-ra ädagtōn, aga tež vol mingi "vīga" Yt puolstō, ku volt tagiz ienōd?

Pierrō tēriptimiži ja ežmi-ži kyzzimiži vodlijist ja ky-lalist orkestōrd jiedsō, ymmar 500 rīstingt, īrgiz rāngsō lē-mist, 4 verstō kougiz Torgu, kus Seltš kuodas volt tiedot kylalistōn ūdigist, kus iz pūt ka "Jān tapa alist". Kylalistōn vel sidsō Seltš kuoda zālsō juba īrgist Sārmā nuord kierō dantsō kus pierrō jagu vōtist ka līvō ja letkielnikad nuord, siegōs mū mūkōks siegamōl.

Pyvapāvan pierrō novvimir aina ja vōlgōd sizal, tež kub-sō brūokst, siz tuntōbōdōkskēmi kārandōd vāntlimi. Pierrō līinagizi, periz kuožō sāpō tāudsō seltskuoda zālsō, īrgiz kubsō kontsert, kus jaguvōtajid ents kādud plouksimizōks nägtistō kui armōd ne pidabōd līvliži. Sydamt amadōn väggō ligtiz Yt juodijiz tēriptimi ja līvlist jielamiz līti seltami. Lōlidi, deklamatsijidi kyzist tuoiz kōrd jieddō kandō. Väggō kierdōd vol-tō vonnōd Lielirbe kyla neits-kist, kis voltō sānōd tiedō entsōn sālgō rov ārnōd. Pierrō kontsertō tegiz kubsō dants, ūdigist, tundimi, siz ežmpāva ūondzōl pāvas kārgats sātist kybari nustōs 5 lajjō mū mū tagan. Kierdō ne voikobōd Kur-mā siņpīst mōtsad pālō kuodaj. "Nāgemiseks tulev aasta"! - sie-gub motorōd mārak kubbō.

D.V.

Ārmastōks volmi.

Mis um ārmastuz?

Um set yksainagi vastuz: vōlda valmōzōn kūolō. Set sieda sa ārmastōd, kīngā jedst sa je-gal aigal riemkōks, silmi ab pilktōs vōid andō ents jelamiz.

Mōtlō tagan, kīngā jedst sina vōikst sieda tiedō ja si-na nād, kui veitō sinnōn um ārmastōkst. Mōtlō tagan, kis sie-da sin jedst tīeks, - ja sa tiedad kui adōz um sin āmas-tijid rink.

Kui vōiks jengsō sieda ārmastō kien jōvaks ma, ku sie volks vajag ab oppōrtōks ents perist villō? Kui vōiks se mīnda ārmastō, kis sieda ēntsta min pierast ab tīeks?... Kuoig vajub. Gloibdōb lājad sābōd lastōt vied sillō. Veitō ne yl sie mōtlōbōd. Set naist tūg-dōbōd nānt sizzōl astō. Aga yks

ieb tāgiž. Tāmmōn ab ūo vōimi sieda tiedō. "Nēlakymdō" eigastō mina um kubsō ents mīekōks jellōn. Ūomō ykstuoista ārmastō-nōd ja ustatōbōd sōbrad von-nōd. Ja tuodlist sōbradōks tāmō tiedō ka kūolōs." Nei ne muol-mōd pilist īdtuoizōn ymmerak-kōnd ja vajist muolmōd vajji-jiz kuoigōn īpō. Munt volksō neiž tīenōd! Aga nēdi pidiz tagiz. Kis vōib ārmastōkst tāgiz piddō, kis um valmōz kūolō?

Aga ne voltō jemad, kis vōiks-list siest, ku nāntōn umat kuon-nō lapst, kinga jedst nāntōn um jelamōst, Sellis silma pil-kiš nānt azad pāl ab vāntlō. Ristung um īti jelajōn. Ārmas-tōksōn um volmōst valmōzōn kūolō. Mūd midagist. "Ku oppōrtō-bōd tykkiž ja ummitig ab ents jelamiz, siz tieda, sa äd ūo mittō midagid oppōrtōn. īdōn um kyl volmōst, sieda um tiemōst ilm zekund mōtlōmist.

Jema um lapst jedst. Tāma pa-zub set kubsō ents lapsōks-aga kūolōb tāmkōks. Se um lūodōks pan-dōks.

Aga se ka um lūodōks pandōks, īdōkabal voidō ents jengō jega mak-sōks.

Umat ka rouvz, kis ab vōit tō-vastiz ārmastō. Ne tābōd ēntsta ja mūdi selliz uskō jettō, ku ne ab vōit ārmastōkst andō ja ka vōttō. Ārmastimi um vōlda valmōn kūolō. Siest sēltamist myōdō ab pāz mit-yks.

Kis um valmōz mād jedst kūolō? Kinga jedst meg ūomō valmōd kūolō? Yks tuoi ab pan entsōn jeddō selliz kyzzimiz, siest, ku tāma ab tā ēntsta nei sieldō nādō. Umat ka ents jōvad pūold, sieldō nādō, ēnts-ta arm valsō. Kunts pietami vōib vōlda ka väga puoddiji. Kui kuoig lāb ukkō, siz lāb ukkō ka pāgiņ mū-dō. Siz tulbōd sūrd abvōdōltōt jed-dō tulmist, kis ab üot kunagid vōi-malistōks pidtōt. Ne tulbōd, ja vōta-bōd peris silmapilkis silmad jedst kat jara ja virgtōbōd unstō. Siz meg pilōm nei ku sūr vaim kattōt altar jūsō mōtkōdōks "Kus sina lād, sīn lāb ka mina, kus sa kūolōd, sāl kūolōb ka mina, sāl tāb ka mina vōl-da mattōt."

(Jatk jeddōpēđi).
Breinkopf Albert.

Ulzāndaji: M.Stalte.

Tuoimiji: K.Stalte.

Adres: Mazirbe.Latvija.